

GIẢI PHÁP NÂNG CAO VAI TRÒ QUẢN LÝ HÀNH CHÍNH NHÀ NƯỚC VỀ KINH TẾ CỦA CHÍNH QUYỀN CẤP QUẬN - HUYỆN TRÊN ĐỊA BÀN TP. HỒ CHÍ MINH

TS. ĐÀO DUY HUÂN

I. GIẢI PHÁP QUẢN LÝ HÀNH CHÍNH NHÀ NƯỚC - VỀ KINH TẾ TRÊN ĐỊA BÀN QUẬN (HUYỆN)

Căn cứ trên cơ sở luật pháp quy định, từ Hiến Pháp 1992, Luật tổ chức HĐND và UBND các cấp, Pháp lệnh về thẩm quyền cụ thể của HĐND và UBND các cấp, Luật DNNN, Luật doanh nghiệp, Luật HTX, Luật ngân sách Nhà nước là những văn bản có quy định từng phần thẩm quyền của cấp quận - huyện; và một số văn bản dưới luật như nghị định, quyết định của Chính phủ, thông tư của bộ và UBND TP. HCM; để có thể rút ra được những điều cụ thể về chức năng nhiệm vụ của UBND quận (Huyện)

Theo điều 115, Luật doanh nghiệp, kể từ 1.1.2000, chủ thể kinh tế có quan hệ quản lý trực tiếp hay gián tiếp với chính quyền quận (huyện) như sau:

1. Đối với kinh tế hợp tác xã, căn cứ vào Luật hợp tác xã và các Điều lệ mẫu đã được Chính phủ ban hành, UBND quận có những tác động quản lý trực tiếp và gián tiếp đối với hợp tác xã như sau:

(a) Cấp giấy phép hoạt động cho các HTX hoạt động (điều 15 Luật HTX) trừ một số ngành nghề phải xin phép (điều 18) thì do UBND Thành phố cấp giấy phép.

(b) Chấp thuận hay không chấp thuận đơn xin giải thể tự nguyện của HTX.

(c) Có quyền quyết định giải thể bắt buộc khi HTX rơi vào những trường hợp quy định tại khoản (2) điều 46 Luật HTX như đã cấp giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh đã 12 tháng mà HTX không hoạt động v.v...

(d) Hướng dẫn thi hành, kiểm tra, thanh tra việc thực hiện pháp luật liên quan đến hoạt động của HTX, tuyên truyền, vận động, tạo điều kiện thuận lợi cho việc thành lập và phát triển HTX tại địa phương; giải quyết những khiếu nại, tố cáo, tranh chấp và vi phạm Luật HTX.

(e) Phối hợp với MTTQ trong việc xây dựng chính sách, giám sát thi hành Luật HTX và chấp thuận điều lệ mẫu HTX khi Đại hội xã viên đã thông qua (điều 51)

(f) Kiểm tra điều lệ quy định về HTX trước khi cấp giấy phép và thẩm tra thanh tra, giám sát hoạt động sau khi cấp giấy phép v.v...

2. Đối với hộ kinh doanh cá thể có vốn nhỏ, theo Nghị Định 66/HĐBT ngày 02.3.1992 của Hội đồng bộ trưởng (nay là Chính phủ) trong khi chờ đợi Nghị định của Chính phủ hướng dẫn thi hành Luật doanh nghiệp theo định hướng "tạo điều kiện thuận lợi để hộ kinh doanh cá thể có quy mô lớn chuyển thành doanh nghiệp, đăng ký kinh doanh và hoạt động theo luật này" (điều 123), số hộ cá thể nhỏ còn lại sẽ có Nghị định khác của Chính phủ thay thế Nghị Định 66/HĐBT của Hội đồng Bộ trưởng trước đây (Chỉ Thị 20/1999/CT-TTg ngày 20.7.1999 của Thủ tướng Chính phủ). Vậy trong

hiện tại, quận tiếp tục thực hiện quản lý hộ cá thể theo chính sách đã có cho đến khi có văn bản mới của Chính phủ.

3. Đối với DNNN, quận còn một số doanh nghiệp còn phải chỉ đạo giải quyết, tổ chức sắp xếp lại tốt hơn theo hướng cổ phần hóa, sát nhập, giải thể, phá sản. Chi cục tài chính doanh nghiệp là cơ quan có thẩm quyền đối với DNNN hoạt động kinh doanh và DNNN phục vụ công ích. Theo chương trình hành động từ kế hoạch số 19-KH-UB ngày 14.08.1999 của ủy ban nhân dân quận đã đề ra để thực hiện Nghị quyết T.W.4 (Khóa VIII) từ nay đến năm 2000 theo phương hướng là: "UBND quận không can thiệp trực tiếp vào hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp mà tạo điều kiện cho doanh nghiệp thực hiện chức năng nhiệm vụ đúng theo Luật DNNN; riêng lĩnh vực tài chính doanh nghiệp phải thực hiện đúng theo Nghị Định 59/CP ngày 03.10.1996 của Chính phủ,

giám đốc là người chịu trách nhiệm chính về báo cáo tình hình của doanh nghiệp, có sự kiểm tra, giám sát của Cục quản lý vốn Thành phố. UBND quận không còn bộ máy theo dõi tình hình tài chính doanh nghiệp". (Mục 2/- Kế hoạch thực hiện).

Vấn đề đặt ra tiếp nối ở đây là - những việc làm cụ thể của cấp quận về quản lý hành chính đối với các chủ thể do quận cấp giấy phép kinh doanh: quản lý trong khi cấp phép và sau cấp phép - quản lý trực tiếp và gián tiếp quản lý theo cơ chế nào?

II. NHỮNG HÌNH THỨC QUẢN LÝ HÀNH CHÍNH NHÀ NƯỚC VỀ KINH TẾ CỦA CHÍNH QUYỀN QUẬN - HUYỆN.

1. Quản lý trước khi cấp phép kinh doanh

Đây là hoạt động quản lý trực tiếp, có tính xem xét theo chuẩn mực đã quy định hoặc theo một hành lang pháp lý được công nhận, như là điều kiện bắt buộc, tối thiểu mà người xin giấy phép hay tập thể xin cấp phép có người đại diện, phải hội đủ. Ở giai đoạn này, cơ quan tiếp nhận hồ sơ cần xem xét, đánh giá những tiêu chuẩn quy định như sau:

(1) Xem xét tư cách pháp lý của người (cá thể) hay người đại diện (tập thể) của chủ thể xin phép hoạt động sản xuất, kinh doanh, dịch vụ. Cụ thể là xem xét năng lực - pháp lý và năng lực - hành vi của người sẽ được cấp phép có hội đủ tiêu chuẩn pháp lý và sức khỏe hay không.

(2) Xem xét, đánh giá khả năng chuyên môn, nghề nghiệp và đạo đức, chính trị, đối với một số ngành nghề bắt buộc phải hội đủ từng tiêu chuẩn này.

(3) Kiểm tra đánh giá khả năng tài chính là vốn bỏ ra theo tiêu chuẩn vốn pháp định, vốn điều lệ, vốn kê khai tối thiểu của hộ kinh doanh có vốn nhỏ v.v... Họ có vốn và góp vốn thật sự hay tiêu chuẩn về vốn chỉ là một khái niệm "giả định" để chủ thể xin cấp phép lấy đó làm bàn đạp để chiếm dụng vốn trong tiến trình hoạt động kinh doanh sau cấp phép.

(4) Xem xét tiêu chuẩn về vệ sinh, môi trường, phòng cháy chữa cháy, an toàn lao động, tuyển dụng công nhân, hợp đồng lao động và kiểm tra xem có rơi vào danh mục ngành nghề bị cấm hoạt động hay không.

(5) Xem xét tính pháp lý về quyền sử dụng mặt bằng, nhà cửa, nơi đặt trụ sở, làm nhà kho và đặt cửa hàng phụ ...

(6) Và những tiêu chuẩn khác tùy theo ngành nghề do luật định...

Sau khi xem xét và đánh giá là đã hội đủ các điều kiện luật định, cơ quan quản lý hành chính mới cấp phép hoạt động. Trong động tác giao giấy phép, nhiều nơi còn có động tác

thông báo phối hợp quản lý cho nhiều cơ quan khác biết là: - "Có một chủ thể kinh doanh mới ra đời" theo Giấy phép số.....ngày cấp phép Để UBND địa phương, Chi cục thuế cùng biết, để tạo bước hợp tác quản lý tiếp theo sau cấp phép.

Về hồ sơ xin cấp giấy phép kinh doanh nên đơn giản hoá như sau:

- Đơn xin cấp giấy phép kinh doanh có chứng thực của UBND phường/ xã hoặc ban quản lý chợ là "đã kê khai đúng" kèm theo chứng minh sử dụng mặt bằng hợp pháp, không tranh chấp là được xem xét cấp phép.

- Các trường hợp xin bổ sung nội dung kinh doanh, xin gia hạn, xin

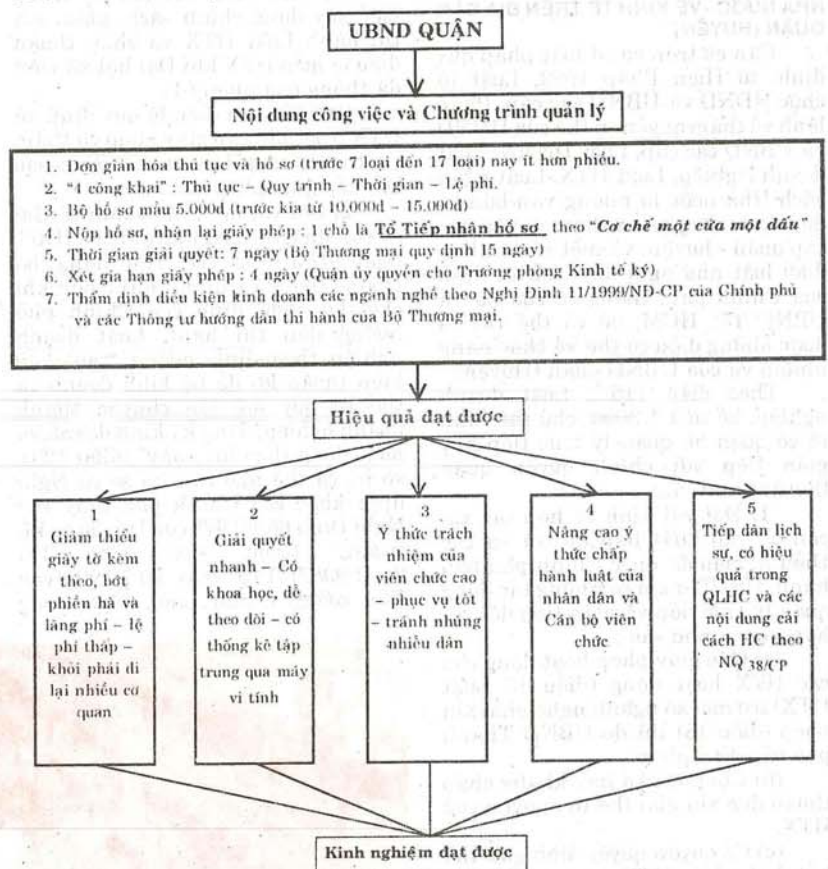
nhận của công an (KT3).

- Về quy trình: tiếp tục thực hiện đúng theo cơ chế hành chính một cửa một dấu: mua đơn, nộp đơn, đóng lệ phí và cấp phép ở một nơi duy nhất là Phòng tiếp nhận hồ sơ hành chính UBND quận / huyện.

Về thời hạn giải quyết hồ sơ: thời gian xem xét giải quyết đơn là 7 ngày. Riêng trường hợp xem xét gia hạn UBND quận ủy quyền cho Trưởng phòng Kinh tế ký gia hạn giấy phép trong thời gian 4 ngày.

Những nội dung cải tiến thủ tục quản lý hành chính nhà nước về kinh tế của cấp quận / huyện, trước khi cấp giấy phép, có thể tóm tắt qua sơ đồ cụ thể như sau: (Sơ đồ 1).

Sơ đồ 1: QUY TRÌNH, THỦ TỤC HÀNH CHÍNH TRƯỚC KHI CẤP PHÉP KINH DOANH

ngưng kinh doanh chỉ cần đơn có xác nhận của phường, ban quản lý chợ và biên lai đã làm nghĩa vụ thuế là được xem xét giải quyết.

- Các trường hợp xin bổ sung nội dung kinh doanh, xin gia hạn, xin ngưng kinh doanh chỉ cần đơn có xác nhận của UBND phường / xã, ban quản lý chợ và biên lai đã làm nghĩa vụ thuế là được xem xét giải quyết.

- Những hộ kinh doanh không có hộ khẩu thường trú thì phải có chứng

2. Quản lý hành chính về kinh tế của chính quyền quận / huyện sau cấp phép kinh doanh

Đây là hình thức quản lý quan trọng nhất, bởi vì những sai phạm của DN những năm qua trong SXKD đều có nguyên nhân bắt nguồn từ quản lý chưa chặt chẽ của cơ quan nhà nước sau cấp giấy phép. Vì vậy cần phải thực hiện tốt hơn việc quản lý nhà nước sau cấp giấy phép theo các nội dung sau:

a. Cấp giấy phép kinh doanh, thay đổi nội dung kinh doanh, gia hạn thời gian kinh doanh, chứng nhận ngừng kinh doanh; buộc đình chỉ kinh doanh, ngừng kinh doanh có thời hạn hoặc thu hồi giấy phép kinh doanh tùy theo mức độ vi phạm chính sách, pháp luật, quy định của nhà nước về tổ chức và hoạt động kinh doanh.

b. Xây dựng và phổ biến quy hoạch, kế hoạch phát triển, chương trình dự án, các ngành nghề ưu tiên hoặc hạn chế thực hiện định hướng sự phát triển kinh doanh cá thể phù hợp với cơ cấu kinh tế của quận và yêu cầu xây dựng nếp sống văn hóa mới đậm đà bản sắc dân tộc.

c. Vận dụng tốt cơ chế, chính sách nhà nước để khuyến khích tổ chức phát triển dịch vụ - thương mại - sản xuất phù hợp với quy hoạch và kế hoạch từng giai đoạn.

d. Tạo môi trường thuận lợi về pháp chế, về kinh tế xã hội để khuyến khích kinh doanh thương mại, dịch vụ, sản xuất thực hiện mục tiêu dân giàu nước mạnh.

đ. Phổ biến, tuyên truyền giáo dục chủ trương, chính sách pháp luật của đảng và nhà nước.

e. Kiểm tra, kiểm sát việc chấp hành pháp luật và xử lý các vi phạm theo thẩm quyền.

g. Giải quyết khiếu nại, tố cáo liên quan đến tổ chức và hoạt động kinh doanh.

h. Đào tạo bồi dưỡng nâng cao trình độ kiến thức chính trị và nghiệp vụ chuyên môn cho CBCC nhằm tăng cường năng lực, hiệu quả quản lý nhà nước.

i. Tiếp tục giúp các hộ kinh doanh giải quyết các vướng mắc trong quá trình kinh doanh để họ an tâm.

k. Cung cấp thông tin kinh tế, xã hội trên địa bàn quận cho các DN: theo định kỳ, quận tổ chức gặp mặt các DN trên địa bàn để nắm tình hình HĐSXKD, nghe phản ánh các khó khăn và tìm cách hỗ trợ giải quyết các vướng mắc cho họ trong phạm vi thẩm quyền.

Có thể tóm lược quy trình quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh sau cấp phép bằng sơ đồ dưới đây: (Sơ đồ 2)

1. Nắm vững nội dung, phương

pháp, quản lý có hiệu quả, đưa vào nề nếp để quản lý ngày càng tốt hơn.

2. Thực hiện đúng quy hoạch của thành phố về phát triển sản xuất, thương mại, dịch vụ trên địa bàn quận.

3. Thực hiện chính sách cơ chế khuyến khích người dân huy động vốn, kỹ thuật, tay nghề và lao động hướng vào hoạt động kinh tế theo chủ trương dân giàu nước mạnh.

4. Kiểm soát được sự chấp hành pháp luật và quy định khác từ đơn vị kinh doanh cá thể.

5. Ngăn chống buôn lậu, gian lận thương mại, tệ nạn xã hội, văn hóa đồi trụy.

6. Mỗi năm đều tăng nguồn thu ngân sách, thu thuế vượt chỉ tiêu trên giao.

7. Hộ kinh doanh cá thể đã thu hút nhiều lao động, đem lại việc làm cho nhiều người.

Tóm lại quản lý hành chính về kinh tế của chính quyền cấp quận/huyện như thế nào cho hiệu quả là vấn đề đang đặt ra cấp bách hiện nay. Bởi vì sự tan vỡ của nhiều DN có liên quan đến công việc quản lý nhà nước chưa thật sự hiệu quả. Xuất phát từ quá trình thực hiện đề tài cho các quận, người viết đưa ra những kiến nghị của mình một số nội dung quản lý hành chính nhà nước về kinh tế trước và sau khi cấp giấy phép kinh doanh, để làm tài liệu tham khảo trong quá trình tìm kiếm các giải pháp quản lý hành chính kinh tế ngày càng hiệu quả ■

Sơ đồ 2: QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HỘ KINH DOANH SAU CẤP PHÉP

